

ΤΟ BULLYING ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μαρία Καλλέργη, Γιώργος Καλοχριστιανάκης, Βάλια Βασιλάκη, Ειρήνη Ευαγγελία Σαββοπούλου, Ελένη Τσιβεράκη
ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παντελής Ευαγγελόπουλος

ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

Σχολικό έτος :2014-2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING	
Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ	
Η ΛΕΚΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ	
Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ	
Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ	
Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΘΥΤΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- BULLYING ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗ	
Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΥΤΗ	
Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ	
Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING	
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	
Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΚΦΟΒΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ	
.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- BULLYING	
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΘΥΤΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ	

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΘΥΜΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ BULLYING.....13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ - ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- ΤΟΥ BULLYING 15

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ..... 18

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ..... 20

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ..... 22

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σχολικός εκφοβισμός - bullying είναι ένα φαινόμενο νεανικής παραβατικότητας, που εμφανίζεται σε πολλές χώρες του κόσμου τώρα πλέον και στην Ελλάδα και αναφέρεται στη χρήση βίας μεταξύ μαθητών ή συνομήλικων παιδιών. Θεωρείται πλέον κοινωνικό πρόβλημα γεγονός που προβληματίζει και πανικοβάλλει πολλές οικογένειες.

Το φαινόμενο αυτό μας είναι αρκετά οικείο, το συναντάμε καθημερινά και στο δικό μας σχολείο και στο δικό μας περιβάλλον.

Σκοπός μας είναι να ενημερωθούμε πλήρως έτσι ώστε να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε και να αποτρέψουμε τέτοιου είδους καταστάσεις.

Αποφασίσαμε να κινηθούμε ως εξής. Θέσαμε ορισμένα διερευνητικά ερωτήματα:

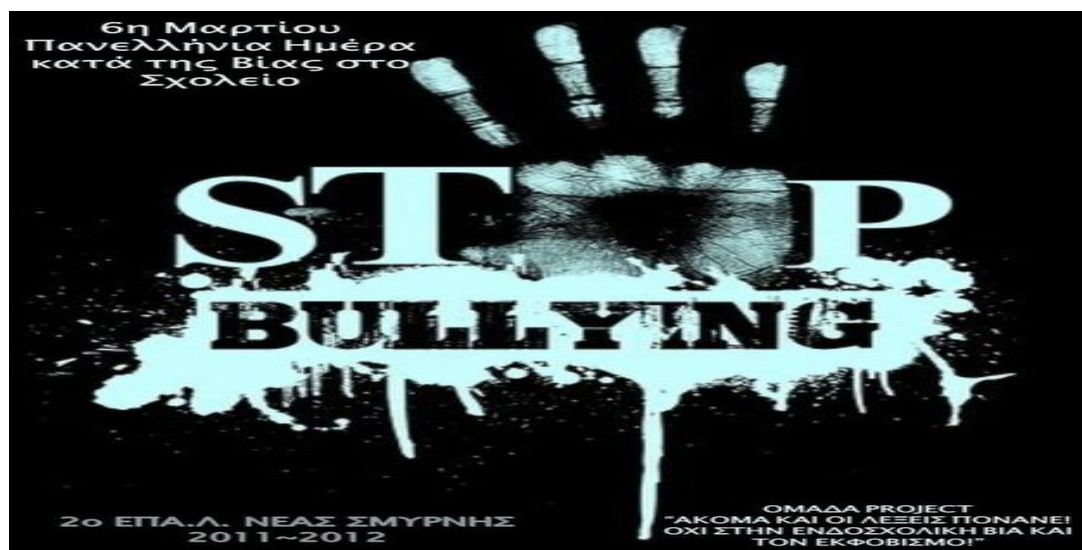
- α) Ποιοι είναι οι παράγοντες της ενδοσχολικής βίας;
- β) Ποιες είναι οι μορφές της;
- γ) Ποιος ο ρόλος των παρατηρητών - μαθητών;
- δ) Ποιες οι Συνέπειες για το θύμα, θύτη, κοινωνία;
- ε) Ποια είναι η προσωπικότητα του θύτη, του θύματος και του παρατηρητή;
- ζ) Ποιοι είναι οι τρόποι αντιμετώπισης;

Στην συνέχεια ήρθαμε σε επαφή με άτομα της αστυνομίας για να μας πληροφορήσουν σχετικά με τα ποσοστά βίας στο νομό μας και τους τρόπους προφύλαξης μας. Τέλος μέσω μελέτης σχετικών με το θέμα άρθρων και συζητήσεων συνειδητοποιήσαμε την σοβαρότητα του φαινομένου και τις καταστροφικές συνέπειες του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING.

Ο όρος «εκφοβισμός και βία στα σχολεία» (school bullying) όπως και ο όρος «θυματοποίηση» χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν μια κατάσταση στην οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά με σκοπό την επιβολή, την καταδυνάστευση και πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές. Μπορούν να πάρουν λεκτική, ηλεκτρονική, σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική μορφή (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε - 2010,σελ.14)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ -BULLYING

Ο σχολικός εκφοβισμός είναι η χρήση βίας μεταξύ μαθητών ή παιδιών παρόμοιας ηλικίας, με σκοπό να προκαλέσει πόνο και αναστάτωση. Η βία αυτή μπορεί να λάβει ποικίλες μορφές. Πιο συγκεκριμένα η σωματική , λεκτική , ψυχολογική , σεξουαλική και η ηλεκτρονική

ΣΩΜΑΤΙΚΗ

Η σωματική μορφή του σχολικού εκφοβισμού θεωρείται μία από τις συχνότερες εκδηλώσεις του ανάμεσα στα παιδιά. Έχει διαπιστωθεί ότι τα παιδιά στις πιο μικρές ηλικίες ασκούν σε μεγαλύτερο ποσοστό σωματικό εκφοβισμό, ενώ όσο αυξάνει η ηλικία τους ,τόσο αυτός μειώνεται. Επιπλέον, η φυσική μορφή του φαινομένου, όπως διαφορετικά ονομάζεται η σωματική εκδήλωση του εκφοβισμού, περιλαμβάνει το φυσικό τραυματισμό ή απειλή τραυματισμού προς κάποιον. Οι πιο συχνές μορφές εκδήλωσής του είναι τα χτυπήματα και τα σπρωξίματα, τα χαστούκια, οι μπουτιές αλλά και το τράβηγμα μαλλιών. Ακόμη, πολύ συχνά παίρνει μορφή μέσω τσιμπημάτων και με δαγκωνιές αλλά εκδηλώνεται και με κλεψιά. Αρνητική πράξη, επίσης, θεωρείται όταν κάποιος μαθητής περιορίζει τον άλλο με σωματικές πρακτικές.

Ενδιαφέρον έχει να αναφερθεί ότι ο θύτης αισθάνεται ρωμαλέος, δυνατός, κυρίαρχος, και με την πρώτη ευκαιρία επιδεικνύει αυτά τα «χαρίσματα».

ΛΕΚΤΙΚΗ

Οι λέξεις έχουν πολύ μεγάλη δύναμη. Μπορούν να τονώσουν, να ενισχύσουν, να στηρίξουν και να εξυψώσουν κάποιον αλλά μπορούν και να πληγώσουν. Έχουν την ικανότητα να κάνουν έναν άνθρωπο να γελάσει αλλά παράλληλα να τον περιάγουν σε κλάματα. Ο λεκτικός εκφοβισμός αποτελεί την πιο συχνή μορφή του bullying και είναι πολύ συνήθης σε παιδιά κυρίως του γυμνασίου και του δημοτικού. Οι μαθητές - bullies που εκδηλώνουν τη λεκτική μορφή του σχολικού εκφοβισμού χρησιμοποιούν λέξεις με σκοπό να βλάψουν ή να ταπεινώσουν και να εξευτελίσουν ένα άλλο άτομο. Αυτό το είδος του bullying

προκαλεί ευκολότερα πόνο σε άλλα παιδιά, καθώς είναι γρήγορο και άμεσο. Οι συνέπειες είναι σοβαρές. Ενδεικτικά, μπορεί να αναφερθεί ότι υποσκάπτει την αυτοπεποίθηση του παιδιού και το καθιστά ανίκανο να προσαρμοστεί και να αφεθεί στις σχέσεις του με τους συμμαθητές του. (Καρκανάκη- Καφφετζή, 2009)

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ

Περιλαμβάνει υποτιμητικές συμπεριφορές και ταπείνωση μέχρι ψυχολογική βλάβη. Επίσης περιλαμβάνει διαρκές κριτικάρισμα, υποτίμηση και κοροϊδίες. Επιπροσθέτως οι προσπάθειες εξευτελισμού, τα ψέματα ακόμη και η υπονόμηση της αυτοεκτίμησης είναι και αυτές κάποιες μορφές ψυχολογικής βίας.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ

Ο σεξουαλικός εκφοβισμός είναι ένα σχετικά συνηθισμένο φαινόμενο και αποτελεί σοβαρό πρόβλημα μέσα στα όρια του σχολικού χώρου, σημειώνει όλο και μεγαλύτερη αύξηση και γίνεται σε όλο και μικρότερη ηλικία. Ο σεξουαλικός εκφοβισμός που λαμβάνει χώρα στην πλειονότητα των σχολείων ανά τον κόσμο, εκδηλώνεται με ποικίλες μορφές και είναι δυνατόν να καλύπτει ένα εύρος συμπεριφορών, από ένα περιστατικό

άτεχνης και λεπτομερειακής ζωγραφιάς, στη μορφή γκράφιτι σε κάποιο τοίχο του σχολείου, σε υβριστικά σχόλια, απρεπές άγγιγμα και σοβαρές σεξουαλικές επιθέσεις. Επιπροσθέτως, η συγκεκριμένη μορφή εκφοβισμού περιλαμβάνει ανεπιθύμητο άγγιγμα, απειλές, λεκτική παρενόχληση, προσβλητικά γράμματα και εικόνες, αλλά και προσβλητικά μηνύματα με πονηρό περιεχόμενο χωρίς τη θέληση του παιδιού στο οποίο απευθύνονται. Όταν αφορά στη χρήση υβριστικών σεξουαλικών παρατσουκλιών καθώς και ψηλαφίσματος αποτελούν εξίσου σοβαρές εκδηλώσεις του σεξουαλικού εκφοβισμού που εμφανίζεται στο σχολικό χώρο. (Καρκανάκη -Καφφετζή 2009)

ΗΛΕΚΡΟΝΙΚΗ

Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός, γνωστός και ως cyber bullying, αποτελεί τη νεότερη μορφή του bullying. Τα τελευταία χρόνια έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις

με τα παιδιά - στόχο να εκτίθενται πλέον σε πλήθος ανθρώπων ξεφεύγοντας από τα στενά πλαίσια του σχολικού χώρου και με

τη μορφή αυτή του εκφοβισμού να μετατρέπεται σε ψυχολογική βιαιότητα . Η πιο συχνή μέθοδος του cyber- bullying με την οποία τα παιδιά και γενικότερα οι νέοι έχουν εκφοβισθεί ηλεκτρονικά αναφέρεται ότι είναι αυτή των άμεσων μηνυμάτων. Κάπως λιγότερο συνήθεις τρόποι αφορούν τη χρήση χώρων συνομιλίας και ηλεκτρονικών ταχυδρομείων αλλά και τα μηνύματα στις ιστοσελίδες. Επιπροσθέτως η χρήση κινητού τηλεφώνου μπορεί επίσης να συμβάλλει στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό μέσω της αποστολής κακόβουλων γραπτών μηνυμάτων ή τηλεφωνικών κλήσεων οι οποίες μπορεί να είναι και σιωπηρές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΘΥΤΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- BULLYING

Η προσωπικότητα του θύτη:

1. Διακρίνονται από επιθετικότητα.
- Έχουν την ανάγκη εξουσίας.
2. Δεν παραδέχονται την παραβατική τους συμπεριφορά.
3. Όσο αναφορά την επίδοση τους στα μαθήματα δεν είναι και πολύ καλή.
4. Στη συνέχεια της ζωής τους καταλήγουν σε παραπτωματικές πράξεις.
5. Κάποιοι από τους θύτες ίσως έχουν υποστεί βία στην οικογένεια τους.
6. Συνήθως έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση.
7. Έχουν μεγαλύτερη σωματική δύναμη από τα θύματα.
8. Με την κακομεταχείριση των άλλων αισθάνονται ευχαρίστηση και ικανοποίηση.
9. Είναι αντιδραστικοί , αντικοινωνικοί και οποιοδήποτε πρόβλημα το διαχειρίζονται με βιαιότητα.
10. Τέλος είναι άτομα τα οποία χαρακτηρίζονται από ένα υπερτροφικό «εγώ».

Η Προσωπικότητα του θύματος:

1. Αγχώδη και ανασφαλή από το μέσο όρο των μαθητών.
2. Είναι επιφυλακτικά συνήθως, ευαίσθητα και ήσυχα.

3. Όταν δέχονται επίθεση από άλλους μαθητές, αντιδρούν συχνά με κλάμα (τουλάχιστον σε μικρότερες τάξεις) και με απόσυρση.

4. Τα θύματα παρουσιάζουν επίσης χαμηλή αυτοεκτίμηση και έχουν αρνητική άποψη για τον εαυτό τους και την κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Συχνά θεωρούν τον εαυτό τους αποτυχημένο και αισθάνονται ανόητοι και άχαροι, ενώ είναι ντροπαλοί.

5. Κατά κανόνα, στο σχολείο τα θύματα είναι απομονωμένα, εγκαταλειμμένα και δεν έχουν ούτε έναν καλό φίλο στην τάξη τους.

6. Ωστόσο δεν έχουν επιθετική ή ενοχλητική συμπεριφορά, γι' αυτό και δεν μπορούμε να αποδώσουμε τον εκφοβισμό στη δική τους προκλητική στάση απέναντι στους συμμαθητές τους.

7. Τα παιδιά αυτά έχουν συχνά αρνητική στάση προς τη βία και τη χρήση βίαιων μέσων. Στην περίπτωση που είναι αγόρια, θα είναι μάλλον πιο αδύναμα από το μέσο όρο (Από το βιβλίο "Εκφοβισμός και βία στο Σχολείο", Dan Olweus, εκδ. Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.).

Πως αντιδρά ο παρατηρητής;

Εκτός από το θύτη και το θύμα η έρευνα εξετάζει και έναν τρίτο παράγοντα στο θέμα της ενδοσχολικής βίας, τους μη άμεσα εμπλεκόμενους στο θέαμα βίας, καθώς η επίδρασή τους είναι σημαντική: τους μάρτυρες ή παρατηρητές περιστατικών βίας, τους καθηγητές και τους γονείς. Θα ασχοληθούμε με την αντίδραση των προσώπων αυτών στα περιστατικά βίας καθώς και με τις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις των περιστατικών βίας στους μαθητές -παρατηρητές.

Αντιδράσεις μαθητών-παρατηρητών :

Τα παιδιά-παρατηρητές περιστατικών εκφοβισμού μπορεί να αντιδράσουν στο περιστατικό με τους εξής τρόπους:

1. Κάποια υποστηρίζουν το θύτη με διάφορους τρόπους, όπως γέλια και χειροκροτήματα
2. Κάποια άλλα απομακρύνονται υποκρινόμενα ότι δεν είδαν τίποτα,
3. Αλλά τρομοκρατούνται, «παγώνουν»,
4. Κάποια δεν παίρνουν θέση,
5. Τέλος, κάποια προσπαθούν να βοηθήσουν το θύμα, αποδοκιμάζουν το θύτη και τρέχουν να φέρουν βοήθεια (ΕΨΥΠΕ, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ο ρόλος της οικογένειας είναι να στηρίζει τον Έφηβο στην νέα του πορεία του προς την ανεξαρτησία δηλαδή την υπευθυνότητα, τα όρια και το σεβασμό στον εαυτό και τους άλλους

1. Τα παιδιά μαθαίνουν από αυτό που είμαστε και όχι από αυτό που λέμε.
2. Τα παιδιά είναι δώρα της ζωής προς εμάς για τα οποία χρειάζεται να είμαστε ευγνώμονες, να τα σεβόμαστε σαν ανθρώπινα όντα να τα ενθαρρύνουμε, να τους δίνουμε την αίσθηση ότι αξίζουν και ότι μπορούν να τα καταφέρουν στη ζωή τους και να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους
3. Να ενθαρρύνουμε τη φαντασία, τον πειραματισμό, το άνοιγμα των οριζόντων τους.
4. Να τα κάνουμε να νιώθουν πολύτιμα μέλη της οικογένειας, να τα ενθαρρύνουμε να βοηθήνε στο σπίτι και δείχνουμε ότι εκτιμούμε τη συνεισφορά τους και να τους δίνουμε υπευθυνότητες
5. Να τους προσφέρουμε ένα περιβάλλον φιλικό προς τα λάθη. Πολλές φορές οι γονείς ανταμείβουν ή τιμωρούν στερώντας από τα παιδιά τη δυνατότητα να μαθαίνουν από τα λάθη τους σημαντικά πράγματα για τον εαυτό τους και τις ενέργειές τους, να αναζητούν εναλλακτικές λύσεις και να παίρνουν αποφάσεις). Να δίνουμε χώρο στην έκφραση των δύσκολων συναισθημάτων - θυμός, φόβος, ενόχληση, θλίψη- για τα οποία συνήθως «φταίνει οι άλλοι». Έτσι χάνουμε την ευκαιρία για πολύ σημαντικά μαθήματα ζωής. Να αναγνωρίζουμε την προσπάθεια τους και επαινούμε τις θετικές συμπεριφορές.
6. Είναι σημαντικό να αποφεύγουμε την κριτική, τον εκφοβισμό, τις απειλές, τις φωνές, την πίεση, τις υψηλές απαιτήσεις. Να ζητάμε τη γνώμη τους, να τα ακούμε προσεκτικά και να δείχνουμε εμπιστοσύνη στην κρίση τους. Να γνωρίζουν ότι ο καθένας μας είναι απόλυτα υπεύθυνος για το: τι αισθάνεται, τι επιθυμεί και πώς αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της ζωής.
7. Χτίζουμε την αυτοεκτίμηση και την υπευθυνότητα μέσα από τις αμέτρητες εμπειρίες επιτυχιών και αποτυχιών στη ζωή μας. Η επιτυχία και η αποτυχία

είναι αρκετά προσωπικές εμπειρίες, που συνδέονται άμεσα με το τι πιστεύει κανείς βαθιά μέσα του ότι είναι πραγματικά.

8. Τα βοηθάμε να δημιουργήσουν οράματα για το μέλλον και στόχους που πολλές φορές χρειάζονται και χρόνια για να πραγματοποιηθούν. Να επιλέγουν να κάνουν πράγματα που αγαπούν και να πραγματοποιούν την εργασία τους με χαρά και δημιουργικότητα.
9. Τα μαθαίνουμε να απολαμβάνουν το ταξίδι της ζωής, να έχουν επαφή με τη φύση, να χαλαρώνουν, να ελευθερώνονται από το άγχος του τι πρόκειται να συμβεί. «Ο Χάιζενμπεργκ λέει ότι αν το σύμπαν είναι αβέβαιο, τότε τα πάντα είναι δυνατά». Να έχουν αξίες. Να έχουν την αίσθηση ότι η ζωή τους έχει ενδιαφέρον και νόημα. Να γνωρίζουν ότι οι πράξεις μας έχουν συνέπειες, θετικές ή αρνητικές.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Είναι σημαντικό:

1. Το σχολείο να είναι προσιτό σε όλους τους μαθητές, να τους βοηθάει ισότιμα, δίνοντάς τη δυνατότητα σε κάθε παιδί να προοδεύσει, χωρίς να του προτείνει έναν απρόσιτο στόχο.
2. Να έχει ως κέντρο τα παιδιά και όχι τους δασκάλους
3. Να συνδεθεί με τις υπάρχουσες κοινωνικές συνθήκες και να μη λειτουργεί σα να μην το αγγίζουν οι κοινωνικές αλλαγές.
4. Οι μαθητές χρειάζεται να αναπτύξουν όπως λέει ο Bandura κοινωνικές δεξιότητες:
 - αυτοεκτίμηση
 - εμπιστοσύνη στον εαυτό τους
 - να αρνούνται την πίεση των συνομηλίκων ή άλλων ενηλίκων
 - να χειρίζονται τις συγκινήσεις - συναισθήματά τους
 - να διαπραγματεύονται
5. Βασική και διαρκής εκπαίδευση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να είναι σήμερα, περισσότερο από ποτέ, πρώτη προτεραιότητα της πολιτείας. Δεν είναι όλοι φτιαγμένοι για να γίνουν εκπαιδευτικοί και ιδιαίτερα να διδάξουν μαθητές με

κοινωνικές ή σχολικές δυσκολίες. Δεν αρκούν μόνο οι επιστημονικές τους γνώσεις. Οι επικοινωνιακές ικανότητες δεν έχουν να κάνουν με τις βασικές παιδαγωγικές τεχνικές και δεν αξιολογούνται πραγματικά με αποτέλεσμα ακόμη και νέοι εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα

6. Η βασική εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει εκτός από τις θεωρητικές γνώσεις των συμπεριφορών που μπορεί να θέσουν προβλήματα αλλά και στην πρακτική αντιμετώπιση καταστάσεων έτσι ώστε ο καθένας να αναλύει τις αντιδράσεις του απέναντι σε διαφορετικά είδη συμπεριφορών και προβλημάτων . Να γνωρίζει να εφαρμόζει τις σύγχρονες μεθόδους «εμψύχωσης της ομάδας» και να διαθέτει μια συγκροτημένη προσωπικότητα
7. Η πλειοψηφία των βίαιων ατόμων έχει πίσω της ένα τραυματικό παρελθόν, μια πληθώρα τραυμάτων, μια εξαιρετικά βαριά κληρονομιά υφιστάμενης και ασκούμενης βίας. Έτσι ο εκπαιδευτικός έρχεται σε επαφή με ένα βίωμα συχνά τραυματικό ενός υποκειμένου που βρίσκεται σε κίνδυνο ή είναι επικίνδυνο.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΚΦΟΒΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ

Η βία των μαθητών δεν είναι ένα μονοδιάστατο φαινόμενο που σχετίζεται μόνο με την ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος και την ενδεχόμενη ενδοοικογενειακή αποξένωση. Οι αιτίες της μπορούν να εντοπιστούν ακόμη και στις πρόσωπες σχέσεις της γειτονιάς, το έλλειμμα φυσικού και κοινωνικού ζωτικού χώρου, τη μαζική προβολή και ηρωοποίηση της βίας, την αύξηση της φτώχειας, της εγκληματικότητας και

του κοινωνικού ρατσισμού. Σε επίπεδο κοινωνικό είναι δυνατόν το παιδί να βιώσει την κοινωνία ως ένα ολόκληρο σύστημα πιέσεων. Πρόκειται για πιέσεις κάθε είδους οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν εξέγερση εκ μέρους του παιδιού. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για τη κοινωνική βία που ενδεχομένως αποτελεί γενεσιουργό παράγοντα για «βίαιες απαντήσεις». Οι νέοι ζουν με την αίσθηση ότι τους μεταδίδεται άγχος για το μέλλον, φόβο για την ανεργία, στοιχεία που αρχίζουν να συνδέουν τη μία γενιά με την επόμενη. Πράγματι, στις μέρες μας κάνουμε όλο και πιο συχνά λόγο για «άνεργους δεύτερης γενιάς» και για φόβο που στιγματίζει ένα αδιέξοδο μέλλον. Η παιδική επιθετικότητα θεωρείται, παράλληλα, ότι είναι η αντανάκλαση της βίας που χαρακτηρίζει τη σημερινή κοινωνία. Η βία πολλές φορές είναι κραυγή και έκκληση που κρύβει πόνο και απογοήτευση. Πολλοί ψυχολόγοι, μάλιστα, θεωρούν ότι η επιθετική συμπεριφορά είναι κάτι σαν

«ευλογία» γιατί είναι ένα σύμπτωμα που μας δείχνει ότι τα παιδιά δηλώνουν με έναν παθολογικό, έστω, τρόπο ένα τους

<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/seyp/ker/2009/KarkanakiMelpo,KaffetziPolycheni/attached-document-1279269634-544117-20435/Karkanaki2009.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΘΥΤΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ - BULLYING

Σημαντική παράμετρο της έρευνας για το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας αποτελούν οι συνέπειες στο παιδί που έχει το ρόλο του θύτη. Οι συνέπειες αυτές, οι οποίες είναι σημαντικές και σοβαρές, αφορούν τόσο τον ψυχικό κόσμο του ατόμου όσο και την κοινωνική λειτουργικότητά του.

Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές που ασκούν βία βιώνουν τις επιπτώσεις του φαινομένου πολύ έντονα, εφόσον η άπρεπη αυτή συμπεριφορά τους είναι πολύ πιθανό να έχει αντίκτυπο στο κοινωνικό περιβάλλον του σχολείου και να επηρεάζει τη σχέση με τους συμμαθητές τους. Τα άτομα που ασκούν βία, δηλαδή, μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε επίπεδο κοινωνικής ενσωμάτωσης, αφού η παραβατική τους συμπεριφορά είναι ο κυριότερος παράγοντας που μπορεί να τους οδηγήσει σε συγκεκριμένη κατάσταση.

Ωστόσο, η συμμετοχή τους σε καβγάδες και σε άλλους τέτοιου είδους άπρεπη συμπεριφορά έχει εξίσου σημαντικές επιπτώσεις, οι οποίες μπορούν να εξεταστούν από δύο όψεις. Από την άλλη πλευρά, δηλαδή, είναι πολύ πιθανό να αποκτήσει με τις πράξεις του υψηλή αυτοεκτίμηση την οποία θα εκμεταλλευτεί λανθασμένα και θα εξακολουθεί να συμπεριφέρεται επιθετικά, όχι μόνο στους συνομηλίκους του και στους συμμαθητές τους αλλά και στην οικογένεια του. Χωρίς να το καταλαβαίνει, επομένως, και νομίζοντας ότι είναι ανώτερος από όλους και ότι πράττει σωστά και έξυπνα παγιδεύοντας ο ίδιος με τον εγωισμό του, την ανωριμότητα του και την αδιαφορία του για τις ανεξέλεγκτες πράξεις του. Απ' την άλλη πλευρά, όμως, ο θύτης δημιουργώντας αναστάτωση και ένταση στην σχολική του δράση και μετανιώνοντας για ό,τι και αν έχει κάνει, μπορεί να δώσει μια τελείως διαφορετική τροπή στην συνέχιση της ζωής του. Συγκεκριμένα, ο μαθητής είναι πολύ πιθανόν να περάσει μια περίοδο κατάθλιψης και να παρουσιάσει χαμηλή αυτοεκτίμηση, σηματοδοτώντας έτσι την διατάραξη της ψυχικής του υγείας. Επίσης, εκτός από κοπάνες και αποβολές απ' το σχολείο, ο θύτης παρουσιάζει έντονη επιθυμία για διακοπή της φοίτησης του σε αυτό. Όλα αυτά μπορούν να τον οδηγήσουν σε κατανάλωση αλκοόλ, χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών αλλά ακόμα και στον αυτοκτονικό ιδεασμό.

Απ' την αναφορά των παραπάνω πληροφοριών γίνεται αντιληπτό ότι η παραβατική συμπεριφορά του θύτη είναι δυνατό να συνεχιστεί κατά την ενηλικίωσή του και να έχει αντίκτυπο στο κοινωνικό του περιβάλλον. Θα εμποδίσει την δημιουργία εποικοδομητικών σχέσεων και την ανάπτυξη και διατήρηση μιας ομαλής κοινωνικής ζωής, καθώς θα έχει συνηθίσει στον τρόπο με τον οποίο μεταχειρίζεται τους συνανθρώπους του και θα τον απομακρύνει από κάθε είδους σχέσης, ιδιαίτερα σεξουαλικής.

Παραθέτοντας τα παραπάνω στοιχεία, συμπεραίνουμε ότι οι συνέπειες άσκησης της ενδοσχολικής βίας είναι πολύ σοβαρές και ανυπολόγιστες για το μελλοντικό προφίλ του παιδιού. Κρίνεται αναγκαία, επομένως, η πρόληψη του φαινομένου και η απόφαση για άμεση αντιμετώπιση ή έστω περιορισμό της ενδοσχολικής βίας. Η άγνοια και η αδιαφορία, ωστόσο, για το συγκεκριμένο φαινόμενο δεν θα οδηγήσει πουθενά, παρά μόνο σ' ένα μέλλον με υψηλά ποσοστά εγκληματικότητας και βίας, γεγονός που σημαίνει την ανικανότητα των ανθρώπων για τη διαχείριση και την αντιμετώπισή της. (Καρκανάκη-Καφετζή, 2009)

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΘΥΜΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ BULLYING

Τα θύματα βιώνουν το στίγμα, την λεκτική βία, την ταπείνωση και τον εξευτελισμό τα οποία επηρεάζουν την προσωπικότητα και την συμπεριφορά τους και διαρκούν για μεγάλο χρονικό διάστημα στιγματίζοντας το μέλλον των θυμάτων. Όσον αφορά τις ψυχολογικές επιπτώσεις στα παιδιά που θυματοποιούνται, αυτές ποικίλλουν και αφορούν συμπτώματα άγχους και ανασφάλειας, χαμηλή αυτοεκτίμηση και μειωμένη αυτοπεποίθηση, συναίσθημα κατωτερότητας, αρνητικό εσωτερικό διάλογο και αρνητική αυτοκριτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ-ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας μας είναι αρκετά οικείο για αυτό τον λόγο επιλέξαμε να ασχοληθούμε με την συγκεκριμένη διερευνητική εργασία. Σκοπός μας είναι να ενημερωθούμε πλήρως έτσι ώστε να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε και να αποτρέψουμε τέτοιου είδους καταστάσεις.

Αρχική μας ενέργεια ήταν η διατύπωση των διερευνητικών μας ερωτημάτων. Στη συνέχεια συλλέξαμε πληροφορίες πάνω στο θέμα μέσα από διάφορα βιβλία, το διαδίκτυο και κάποιες έρευνες. Μελετώντας τη βιβλιογραφία συντάξαμε δελτία, τα οποία χρησιμοποιήσαμε για την τελική σύνθεση του θεωρητικού μέρους της εργασίας μας.

Στη συνέχεια ασχοληθήκαμε με τη σύνταξη του ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιούσαμε στην έρευνά μας και ήρθαμε σε επαφή με άτομα της αστυνομίας τα οποία μας παρουσίασαν μια εργασία με σκοπό την ενημέρωσή μας σχετικά με τα ποσοστά βίας στο νομό μας κι τον τρόπο προφύλαξης μας. Επιπλέον κατά την διάρκεια της παρουσίασης δύο μαθήτριες κατέγραψαν τα σημαντικότερα και στη συνέχεια παρουσίασαν στην τάξη τις σημειώσεις τους μέσα από μια επιπλέον εργασία

που επιμελήθηκαν οι ίδιες και την όποια θα σας παρουσιάσουμε παρακάτω. Ακόμη πραγματοποιήθηκε συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από μαθητές της Β-Γ λυκείου. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν στις σχολικές αίθουσες, την ώρα του μαθήματος, ενώ σε κάθε τμήμα παρευρίσκονταν δύο μέλη της ομάδας μας, για να απαντήσουν σε πιθανές απορίες των μαθητών που συμπλήρωναν τα ερωτηματολόγια.

Αφού συγκεντρώσαμε τα ερωτηματολόγια καταγράψαμε τις απαντήσεις και επεξεργαστήκαμε τα αποτελέσματα που προέκυψαν στο πρόγραμμα excel. Με βάση τα αποτελέσματά μας καταγράψαμε τα συμπεράσματά μας από την έρευνα. Τέλος, αφιερώθηκαν δύο διδακτικές ωρες για την επίσκεψη της ψυχολόγου στο σχολείο μας, η όποια αφού μας έκανε μια γενική εισαγωγή για το θέμα, μας απάντησε και στις ερωτήσεις μας οι οποίες ήταν οι εξής:

- 1) Πως πρέπει να αντιδρούν οι παρατηρητές σε ένα περιστατικό βίας ;
- 2) Ποιά είναι η σωστή στάση που πρέπει να κρατήσουν οι γονείς του θύτη και του θύματος ;
- 3) Πως πρέπει να αντιδρά το θύμα μετά την άσκηση βίας ;
- 4) Ποιά θα πρέπει να είναι η στάση του σχολείου σε τέτοια περιστατικά ;
- 5) Βοήθα τελικά το σχολείο στην αντιμετώπιση της βίας ;
- 6) Τι συμβουλές πρέπει να δώσει ο γονέας στο παιδί του ;

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- ΤΟΥ BULLYING

Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού αν και υπαρκτό και αρκετά διαδεδομένο, δεν έχει ακόμα λάβει την απαιτούμενη προσοχή και δεν έχουν διαμορφωθεί πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης. Η παρούσα εργασία και έρευνα είχε σαν στόχο την παρουσίαση και κατανόηση της διάστασης που έχει λάβει το φαινόμενο στη χώρα μας και πόσο σημαντικές κρίνονται η πρόληψη και η αντιμετώπισή του από τους

επαγγελματίες υγείας και τα εμπλεκόμενα πρόσωπα στο χώρο της εκπαίδευσης και ολόκληρης της κοινότητας. Τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν διεξαχθεί στην Ελλάδα αλλά και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα συντελούν στην επιτακτική ανάγκη δημιουργίας μια πολιτικής που να αφορά το σχολικό εκφοβισμό. Οίότι, όπως αναφέρει και η Πρεκατέ Β. (2007), «Το φαινόμενο του σχολικού

εκφοβισμού συντηρείται από την αδιαφορία, την έλλειψη ενημέρωσης και την έλλειψη αναγνώρισης του φαινομένου από τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, καθώς και μια ιδιότυπη σιωπή που το καλύπτει - οι μαθητές είτε ως θύματα είτε ως παρατηρητές δυσκολεύονται να αναφέρουν αυτό που συμβαίνει σε ενήλικες, ακόμη κι αν τους εμπιστεύονται».

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Φύλο

- α. Αγόρι
- β. Κορίτσι

2. Ξέρετε τι είναι ο σχολικός εκφοβισμός;

- α. Ναι
- β. Όχι
- γ. Το χω ακουστά

3. Ποια από τα παρακάτω θεωρείς ότι είναι περιστατικά βίας ή εκφοβισμού:

- α. προσβλητικές εκφράσεις και βρισιές
- β. απειλές
- γ. ειρωνεία
- δ. σωματική βία
- ε. απόρριψη από άλλους
- ζ. καταστροφή προσωπικών αντικειμένων

4. Έχετε υπάρξει ποτε θύμα σχολικού εκφοβισμού;

- α. Ναι
- β. Όχι

5. Αν ναι, για ποιο λόγο υπήρξατε θύμα;

- α. Εθνικότητα
- β. Σχολική Επιδόση
- γ. Εξωτερική Εμφάνιση
- δ. Σεξουαλικός Προσανατολισμός

6. Αν υπήρξατε θύμα, πώς το αντιμετωπίσατε;

- α. Το είπα στους γονείς μου
- β. Απευθυνθηκα σε καποιο καθηγητη

- γ. Με βοηθήσαν οι φίλοι μου
- δ. Το αντιμετώπισα μόνος/η μου
- ε. Μίλησα σε κάποιον ειδικό

7. Έχετε υπερασπιστεί ποτε ένα θύμα;

- α. Ναι
- β. Όχι

8. Έχετε υπερασπιστεί ποτε ένα θύτη;

- α. Ναι
- β. Όχι

9. Πως νιώθετε όταν σας ενοχλούν;

- α. Λυπάμαι
- β. Πονάω
- γ. Φοβάμαι
- δ. Θυμώνω

10. Νιώθετε ασφαλής στο σχολείο σας;

- α. Ναι
- β. Όχι

11. Θυμώνετε όταν ένα παιδί επιτίθεται σε ένα άλλο χωρίς λόγο;

- α. Ναι
- β. Όχι
- γ. Δεν με απασχολεί

12. Όταν βλέπετε να χτυπάνε ή να κοροϊδεύουν ένα παιδί, τι κάνετε;

- α. Τίποτα
- β. Το υπερασπιζομαι με λογια
- γ. Το υπερασπιζομαι με πράξεις
- δ. Ειδοποιώ κάποιο μεγαλύτερο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

1) α) 40%

β) 60%

2) α) 90%

β) 4%

γ) 6%

3) α) 15%

β) 20%

γ) 10%

δ) 40%

ε) 5%

ζ) 10%

4) α) 51%

β) 49%

5) α) 60%

β) 15%

γ) 5%

δ) 20%

6) α) 30%

β) 2%

γ) 8%

δ) 50%

ε) 10%

7) α) 70%

β) 30%

8) α)25%
β)75%

9) α)12%
β)13%
γ)22%
δ)53%

10) α) 49%
β) 51%

11) α)80%
β)5%
γ)15%

12) α)10%
β)65%
γ)20%
δ)5%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/seyp/ker/2009/KarkanakiMelpo,KaffetziPolycheni/attached-document-1279269634-544117-20435/Karkanaki2009.pdf>

Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.

Καρκανάκη- Καφετζή

Βιβλιοθήκες ,Βιβλία ,Εγκυκλοπαίδειες